

ἔως κατ' αὐτῆς μόνης] Οὐκον εἰς τὸ λοιπὸν ἔκω-
ρητῇ φυλάττεται ἡ ἀρμόσσασα αὐτῷ ἀγωγή.

τὸ τῆς πράσεως ὄνομα ἐντέτακται] Οὐκ εἶπον,
εἰ καὶ τῇ ἀλλοθεῖται πρᾶσις γέγονε, ἀλλ' εἰ καὶ ὄνομα πρά-
σεως ἐντείθῃ τῷ συμβολαῖον· ἵστω γάρ διὰ περιγραφὴν ἔκχώ-
ρησις μὲν γέγονε, ἐντείγῃ δὲ ἐν αὐτῷ τὸ τῆς πράσεως ὄνομα.

μεταξὺ τῶν συγκληδονύμων] Ἐπειδὴ γάρ ἔκαστος
τῶν κληρονόμων ἔχει πρὸ νερεδιτάφια πάρτες ἔξονταίνει, τὰς
ἀρμόσσουσας αὐτῷ ἀγωγὰς ἔκχωρεῖν, ὡς ἔγνως καὶ ἐν τῷ φα-
μίλιας ἔρκεσκονδυλίαις τῶν δὲ ἴονδίαις.

ἡ διανειστήσεις] * Ζήτει βιβ. β'. τιτ. β'. πεφ. ι'. ὁ φη-
σιν· διανειστής ἐστιν ὁ ἔξ οὐασον αἵνις χωρὶς δημηκούς
παραγραφῆς χρεωστούμενος· οὐ γάρ μόνον οἱ διανειστῆτες
λέγονται διανεισταί, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀπὸ συναλλήματος
ἢ ἀμαρτηματος χρεωστούμενοι, ὡς τὸ γ'. Θέμα τοῦ αὐτοῦ
φροντὶς κεφαλαίου. ὑπέξεις μέντοι φυσικῶς χρεωστούμενον· οὐ-
τος γάρ οὐ λέγεται διανειστής, οὐδὲ τὸ β'. αὐτοῦ θέμα. ζήτει
κεφ. γδ'. νε'. οὐγ'. καὶ τιτ. αὐτοῦ γ'. κεφ. ξε'. καὶ βιβ. κε'.
τιτ. β'. κεφ. β'. πεφ. τὸ τέλος.

ἡ διπλῆ μιακατέξων] Πρῶτην τις διακατέξει,
καὶ ἔξεχωρηθῇ αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔλαβε καὶ τὰς ἐπὶ τῷ
πράγματι ἀγωγάς, ἡ διελαυτοῦ ἐπὶ τῷ παρασκεῦν τι ὑπέρ τοῦ
πράγματος, καὶ λαβεῖν τὰς ἐπὶ αὐτῷ ἀγωγάς.

τὰς ἀλλοτρίας ἀγωγάς] .... αὐτῷ αἱ τῶν ὀνεισ-
κῶν ἀγωγαί. προσκειται εἰς το κατὰ πόδας· εἰ τὸνν^{w)} κατὰ
δωρεὰν ἔκχωρης γένηται, ἵστωσαν πάντες, τούτῳ τῷ νόμῳ
χωρῶν οὐκ^{x)} εἴναι, ἀλλὰ τοὺς ἀρχαῖους νόμους φυλάττεσθαι·
ὅπως αἱ ἔκχωρησις, τούτῳ μὲν αἱ περὶ τῶν ἀπεξιρημένων
καὶ ἰδιῶν ἀποθημημένων, τούτῳ δὲ καὶ περὶ τῶν ἀλλοι
τῶν γενομένων ἡ γενησόμενα κατὰ τὴν^{y)} τῶν ἰδίων ἀγωγῶν,
αἵτινες ἡ ἔκχωρηθησαν, ἡ ἔκχωρηθησαν, δύναμιν χωρίς
τυρος μειωσεώς κρατησουσιν. [Sch. t. II. 193.]

πε'. Τῆς εἰκοστῆς δευτέρας διατάξεως κελευούσης,
τὸν κορήματα δεδωκότα καὶ ἀγωγὴν ἔκχωρηθέντα μη
ἔχειν ἀπαίτησιν πλέοντα τῶν παρὰ αὐτοῦ δεδομένων
ὑπέρ τῆς ἔκχωρήσεως, ἐνθέτησάν τινες ὑπερεον μηχα-
ναῖς κορησάμενοι διαφόροις. καὶ οἱ μὲν κορήματα παρέ-
χοντες ἐπὶ ἔκχωρήσεις ἀγωγῆς προσεποιούντο διὰ τὸ
πιθανόν^{z)}, ὑπέρ μὲν τῶν κορημάτων λόγῳ ἀγορασίας
λαμβάνειν τυχὸν τὸ^{a)} ἡμίσιν τῆς ἀγωγῆς, τὸ δὲ ἔτερον
τίμισον^{b)} μέρος ὡς ἀπὸ δώρεις ἀπέχεσθαι. ἔτεροι δὲ λε-
ληφθότας μὲν κορήματα παρειχον, ἐν δὲ τῷ φανερῷ
δωρεάς ἐδόκονταν λαμβάνειν.

Κελεύει τοίνυν ἡ παροῦσα διατάξις, τὸν τοιοῦ-
τόν τι μηχανησόμενον μηδὲν πλέον λαμβάνειν, ὃν δέ-
δωκε· τὸ δὲ περιττόν τὸ ἐν τῇ ἀγωγῇ μηδὲ αὐτὸν
δύνασθαι ἀπαιτεῖν τὸν ἔκχωρηθέντα, ἀλλὰ μηδὲ τὸν
ἔκχωρήσαντα αὐτῷ, μήτε διὰ προσωπικῆς, μήτε διὰ
τῆς ὑποθηκαρίας ἀγωγῆς. κελεύοντα^{c)} κρατεῖν τὸ νό-
μιμον ἐξ τῶν ἰδίων κρόνων, καὶ μή ἀνακλῶσα ἕντην
εἰς τὰ παρέλληλα.

τῆς εἰκοστῆς δευτέρας διατάξεως] Τὸ κατὰ
πόδας τῆς διατάξεως ταύτης οὕτως ἔχει· Διαστασίᾳ τῷ τῆς
θείας μηνῆς βιωτέει .....^{d)} καὶ καλοθελείας
πλήρης· ὡς μη τις ἀλλοτριον ὑπεισέλθῃ κρέος, ἔκχωρησεως εἰς
αὐτὸν γενομένης καὶ πλέον .....^{e)} ἡ παρεσκεψη τῷ
τῆς ἔκχωρησεως αὐθέτητη, ὑπεξιρημένων τινῶν θεμάτων, αἵτινες
ἰδιῶται ἔκεινη τῇ διαιτᾷσι περιεχεσται. ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι οἱ ..^{f)}
..... ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει μέντοι οὐ συνεχώρη-
σαν, εἴδοσκοντες μηχανή, ὡς μέρος μὲν τοῦ κρέος ἀπὸ πρώ-

4) usque ad ipsam tantummodo] Non ergo
residui nomine cessionario servatur actio ei competens.

5) venditionis nomen insertum sit] Non
dixi, etiam si revera venditio celebrata sit, sed etiā ven-
ditionis nomen instrumento insertum sit: fortasse enim
fraudis causa cessio quidem facta est, instrumento au-
tem venditionis nomen insertum est.

6) inter coheredes] Quia unusquisque herendum
pro hereditaria parte actiones sibi competentes cedere
potest, ut et tit. *familiae ericundae* in libris *de iudi-
cisis* didicisti.

7) vel creditor] Quaere lib. 2. tit. 2. cap. 10.
quod ait: Creditor est, cui ex quacunque causa, non
obstante perpetua exceptione debetur. Nam non solum
hi, qui pecuniam mutuam dederunt, creditores dicuntur,
sed etiam omnes, quibus ex contractu vel delicto debe-
tur, ut them. 3. eiusdem capituli ait. Excipias tamen
eum, cui naturaliter debetur: hic enim non dicitur cre-
ditor, ut them. 2. eiusdem capituli. Quaere cap. 54.
55. 108. 213. et tit. 3. eiusdem libri cap. 66. et lib. 26.
tit. 2. cap. 2. circa finem.

8) vel is, qui rem possidet] Rem quis possi-
debat, et cessa ei res est, cum actionibus rei causa
competentibus, aut transegit ea lege, ut pro re aliiquid
praestaret et actiones rei causa competentes sibi cede-
rentur.

9) alienas — actiones] ..... Tί
κατὰ πόδας haec praeterea habet: Sin autem per dona-
tionem cessio facta est, sciant omnes, huic legi locum
non esse, sed antiqua iura servari: ut cessiones, tam
pro exceptis et specialiter enumeratis, quam aliis cau-
sis factae seu facienda secundum actionum, quaecunque
vel cessae fuerint, vel cedendae sint, tenorem sine qua-
dam imminutione obtineant.

LXXXV. Cum vicesima secunda constitutio¹⁾ L. 23.
praecciperet, ut cui data ab eo pecunia cessae sunt C. IV. 35.
actiones, nihil amplius exigeret a debitore, quam pro
cessione praestitisset, quidam postea reperti sunt, qui
variis machinationibus uterentur. Et alii quidem pe-
cuniam cedendae actionis causa praestantes simula-
bant, quo probabilior res videretur, pro data pecu-
nia emtione titulo partem debiti, forte dimidiam,
accipere, reliquam autem partem velut ex causa do-
nationis consequi. Alii vero clam pecunias dederant,
publice autem simulata donatio celebrabatur.

Haec igitur constitutio praecipit, ut qui tale
quid machinatus fuerit, nihil amplius consequatur,
quam ipse dedit: reliquum autem, quod aetione con-
tinetur, neque is, cui cessa est actio, neque is, qui
eam illi cessit²⁾, petere possit, vel personali, vel hy-
pothecaria actione. Iubet constitutio, hoc inde a
tempore promulgationis obtinere, nec se ad praete-
rita refert.

1) cum vicesima secunda constitutio] Τὸ
κατὰ πόδας huius constitutionis haec habet. Ab Anastasio
diviae memoriae Principe iustissima constitutione conscripta
est tam humanitatis, quam benevolentiae plena: ut ne
quis alienum subeat debitum cessione in eum facta, et ne
amplius a debitore consequatur his, quae praestitit ces-
sionis auctori, exceptis quibusdam casibus, qui specia-
liter illa sanctione continentur. Sed cum hi, qui circa
lites morantur, eandem piam dispositionem in sua na-

w) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἐπειδὲ, a quibus verbis usque ad finem hoc scholium habet Fabr. lit. t. T. II. p. 193. x) Sic
Cod. Coisl. Fabr. μη. y) τὴν Cod. Coisl. Deest apud Fabr. z) Sic lego cum Cod. Coisl. pro ἀπλοθεον, quod habet
Fabr. a) τὸ Fabr. Deest in Cod. Coisl. b) ἡμίσιον Fabr. Deest in Cod. Coisl. c) Reliqua inde a κελεύοντα usque ad
finem addit Cod. Coisl. Desunt apud Fabr. in textu, sed exhibentur tanquam scholium lit. u. T. II. p. 193. d) Quae
sequuntur, in Cod. Coisl. defeta sunt. Lacuna sic explenda videtur: οντιζόμενη διατάξις φιλανθρωπίας κ. τ. λ. e) Deesse
videtur παρὰ τοῦ κρέωστον λάβη κ. τ. λ. f) Deesse videtur: περὶ δίκαιας διατάξεως τατῆρ τὴν εὐσεβῆ διατάξιν κ. τ. λ.

οιος μετενέγκωσιν οἱ δωρεισταὶ εἰς ἔτερον, τὸ δὲ λοιπὸν μέρος δὶς εἰκονικῆς παραχωρήσωσι δωρεᾶς, γενικῶς τῇ Ἀναστασίου βοηθοῦντες διατάξει θεοπίζουμεν, μηδὲν ἐξέναι μέρος μὲν τοῦ χρεούς ἐκχωρεῖν χρημάτων ἡρθεόντων πώλησθεώς τῶν ἀγωγῶν γενομένης, μέρος δὲ ἀπὸ δωρεᾶς δοκεῖν μεταφέρειν· ἀλλ᾽ εἰ βούλησθη καθαρῶς ὅλον τὸ χρέος δωρησθεῖσα καὶ κατὰ δωρεὰν τὰς ἀγωγὰς μεταθέναι, μὴ λαθραῖς μήτε διὰ τεχνῶν κεκρυμμένων τὰ χρήματα ὑποδέχεσθαι, δημοσίῃ δὲ τὸ πεπλασμένον δωρεάν ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν πανταχόθεν καθαρῶς καὶ ἀπροσποιητὸν ποιεῖν δωρεάν· ταῖς γὰρ τοιαύταις ἐκχωρήσεσιν οὐν ἐναντιούμεθα. εἴ τις δὲ λαθραῖς ἄλλο μὲν ποιεῖν ἐπιχειρεῖ,

κ) δωρεῖσθαι δὲ προσποιεῖται ἢ αὐτῷ τῷ τῷ ἀγωγαῖσιν τῆς ἀγωγῆς ὑπειρεζομένῳ, ὃ τυχὸν ἀλλοὶ διὰ παρεγθέτου προσώπου, ἐπιειδὴ καὶ τούτῳ πολλάκις ἀμαρτηθῆναι μεμεθῆκαμεν, τὴν τοιαντὴν ψυχῆν παντελῶς ἀναργούμενην, ἵνα μηδὲν πλέον λαβῇ, ἥπερ τῷ ἀληθεῖ συναλλάγματι ἐν αὐτῷ τῇ ἀληθείᾳ κατέβιλεν· ἀλλὰ πᾶν, οὐσον περιττὸν εστὶ καὶ κατ ἔχηματισμένην δωρεὰν μετηρέθη, ὄχοντος εἶναι ἐξ ἐκατέρου μέρους θεοπίζουμεν^{g)}, καὶ δίκαιον μὲν γηρ, τῷ τοιαυτῇ θεοπείναι τοῖς χρεώτας ἐκ τῶν Ἀναστασίου χρημάτων παρασχεθῆναι, εἴ τε καὶ ὁ νόμος εἰς τέλος ὄντις, ὃν οἱ ἀνθρώποι πανούγως κατετέμενον ὑπέλαβον. Ὅντις δὲ μὴ δόξωμεν ἐν τῇ τοιαύτῃ τῶν ἡμετέρων χρόνων καλοθελεῖν τὸ ποτε σφραγίστεον δέχεσθαι, ἐν τοῖς μέλονται μετὰ τῶν παρόντα χρόνου^{h)} θέμασι ταῦτα φυλάττεοθαν θεοπίζουμεν· ὡς πᾶν, ὅπερ παρὰ τὸν Ἀναστασίου νόμον ἐννοηθὲν εἴη, τούτῳ τοῦ λοιποῦ τῆς ἡμετέρας ἀπολαύεσθαι θεοπείας.

μηδὲ τὸν ἐκχωρογέσαντα αὐτῷ] Τοῦτο ἡ παροῦσα ἐκκατομησογέν διάταξις· ἐν γὰρ τῇ πρὸ αὐτῆς οὐκ εἴργηται τούτῳ τὸ ἐπιτίμιον κατὰ τὸν ἐκχωρογέσαντος. κατὰς οὐν εἰπεν ἐκείνη, ὃν τὸ περιπτεύον ἐν τῇ ἐκχωρογέσην ἀγωγὴ ὑπὲρ τὴν δοθεῖσαν ποσότητην, τούτῳ ὁ ἐκχωρογέσας ἡδύνατο λαβεῖν, δοσον ἐξ ἐκείνης τῆς διατάξεως. ἀλλὰ ἡ παροῦσα διάταξις καὶ τούτῳ ἀνέλλεται.

L. 24. πέ. Ἡ παροῦσα διάταξις μέμνηται μὲν τῆς Ἀναστασίου τοῦ τῆς θείας λήξεως διατάξεως τῆς γενομένης περὶ τῶν ἐκχωρογέσων, ὃντις βούλεται τὸν χρήματα δεδωκότα καὶ ἀγωγὰς ἐκχωρογέσην^{k)} μηδὲν πλέον ἀπαιτεῖν ἐν τῶν ἐκχωρογέσιδιν ἀγωγῶν, εἰ μὴ μόνον, ἀπερ δέδωκεν ὑπὲρ αὐτῶν. εὑροῦσα δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ διατάξει πορεωπό τινα ὑπεξηρημένα, κελεύει καὶ ἐπὶ τούτων τῶν προσώπων τὸ αὐτὸν νόμιμον κρατεῖν, καὶ μηκέτι φυλάττεοθαν τὴν ἐνⁱ⁾ ἐκείνῃ τῇ διατάξει γενομένην ὑπεξαίρεον, ἀλλὰ τὸν δεδωκότα χρήματα μόνον αὐτὰ λαμβάνειν μετὰ τῶν τόκων καὶ πλέον οὐδέτερ. εἰ δὲ δωρεά τις καθαρὸν γένοιτο ἀγωγῶν, τῷ τῇ περὶ ταῖς δωρεᾶς ἐκχωρογέσην ἰσχύειν βούλεται, εἰ μὴ ἄρα κατὰ περιγραφὴν ἐγένετο. Ἐλληνικῇ δὲ οὖσα τῆς κατὰ πόδα παραδόσεως οὐ δεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν διάσταξιν.

πρόσωπά τινα ὑπεξηρημένα] Σὺν γὰρ δ τελευτῆσας ἐκέινους τίμα, τίνδε λαρεῖν τὴν ἀγωγὴν λογῷ φιδικούμισσον, εἰ παροψῃ^{j)} τοῦ νομίματα, τούτῳ οὐ κατὰ τι εἰδος σι . . . . . ἀνάγκην τοῦ νόμουν φυλάττων πανταχόθεν τὰς τῶν τελευτῶν βούλευσις, εἰ ε . . . . . τούτῳ νομίματα, ἐκχωρογέτην τὸ προσῆκον αὐτῷ μέρος, καὶ τοῦτο πᾶν οὐ κατὰ οὐν . . . . . ἐτέρως γάρ ἐκχωρησεῖ οὐκ ἡδύνατο γενεῖθαι τοῦ μέρους τῆς κληρονομίας. κατοι τῇ Ἀναστασίου . . . . . τῶν προσώπων ἐκονούσιως η ἐξ ἀνάγκης νόμου τὰς ἐκχωρησεῖς ποιουμένων η δεχομένων. ἀλλ ἐ . . . . . διέ λεγει η διατάξις, ὃν πάσης τῆς ποσότητος, ην κατέβαλεν, ληφειται τόκους, οὐδὲ ἀπιθεῖναι δυναμι . . . . .

g) Hic exciderunt nonnulla, quae respondere debent his textus latini verbis: et pecunias pro parte accipit, et vendit particulatum actiones, partem etc. h) Nunc nonnulla desiderantur εν τῷ κατὰ πόδας, ut ex textu constitutionis latino appareret. Lacunae tamen vestigium in Cod. Coisl. non deprehenditur. i) Textus latinus: post praesentem legem. k) ἐκχωρογέσην lego. Fahr. et Cod. Coisl. εκχωρηθῆναι, quod plane non quadrat. l) εν Cod. Coisl. Deest Fabr.

tura remanere minime concesserint, invenientes machinationem, ut partem quidem debiti venditionis titulo transferant creditores in alium, reliquam autem partem per coloratam cedant donationem: generaliter Anastasianae constitutioni subvenientes sancimus, nulli licere partem quidem debiti cedere pecuniis acceptis pro venditione actionum facta, partem autem donationis titulo videri transferre: sed si voluerit debitum totum pure donare et per donationem actiones transferre, non occulte, nec per artes clandestinas pecuniam suscipere, publice autem simulata donationem celebrare, sed undique puram et non dissimulata facere donationem. Huiusmodi enim cessionibus non adversamur. Si quis autem occulite aliud quidem agere conatur, ...

partem autem donare simulat, vel ipsi, qui emtionem actionis subit, vel forsitan alii per suppositam personam, (quia et hoc saepius perpetratum esse didicimus,) huiusmodi machinationem penitus amputamus, ut nihil amplius accipiat, quam vero contractu re ipsa personavit: sed omne, quod superfluum est et per figuratam donationem translatum, inutile esse ex utraque parte sancimus. Et iustum quidem fuerat, huiusmodi remedium debtoribus ab Anastasianis temporibus impertiri, ex quibus etiam lex data est, quam homines astute lacerandam esse existimaverunt. Sed ne videamur in tanta temporum nostrorum benevolentia aliquid acerbius admittere, in futuris post praesens tempus casibus haec observari sancimus: ut omne, quod contra legem Anastasianam excogitatum est, hoc in posterum nostro proufratur remedio.

2) ne que is, qui eam illi cessit] Hoc praesens constitutio innovat: precedente enim constitutione haec poena eius, qui cessit actionem, non continetur. Recte igitur illa dicitur, id, quod actione cessa continetur ultra pecuniam datam, ab eo, qui cessit, peti posse. Verum hoc quoque praesens constitutio sustulit.

LXXXVI. Haec constitutio meminit constitutionis Anastasii divae memoriae de cessionibus actionum conditae, quae eum, cui pro data ab eo pecunia cesse sunt actiones, per actiones cessas plus consequi non vult, quam earum nomine dederit. Cum autem deprehenderet in illa constitutione personas quasdam exceptas^{l)}, praecepit, et in his personis idem ius obtinere, et exceptions illa constitutione comprehensas non amplius custodiri, statuitque, ut is, qui pecuniam dedit, eam tantum cum usuris consequatur, et nihil amplius. Quodsi pura donatio actionum celebrata sit, cessionem ex causa donationis factam valere vult, nisi in fraudem facta sit. Cum autem graeca sit constitutio, eam vertere καὶ πόδα necesse non est secundum distinctionem nostram.

l) personas quasdam exceptas]

τις τόκου τόκον λαμβάνειν· πᾶν γὰρ, τὸ παρ' αὐτοῦ διδό-
μενον κεφάλαιον εἶναι γοεῖται, καὶ εἰκότως οἱ .....
ἡ διάταξις οὐκ ἀνέκει τὰ κατὰ περιγραφὴν γενομένα, ἀλλὰ
μόνον εἶπε, μή γίνεσθαι περιγραφὴν. λοιπὸν δὲ .....
..... ἀνυπόστατόν ἐστι τὸ ζυνθόμενον πιασά τὴν διάταξιν
ἀρχεῖ γάρ τῷ γομοθέτῃ, καθὼν ὅποις οὐ βούλεται γενέσθαι
κατεῖν δέ σημειώσι, ὅτι ἡ διάταξις αὐτὴ οὐ μεταγένεστε τὸ
ἐπὶ ίμιν ἐπὶ τοινόν τῶν προσώπων τῶν προσωρευμάτων ἐν
τῷ πρὸ αὐτῆς γομῷ, ἀλλὰ μόνον ἐξελεῖται, τὸν ἐκχωρθέντα
μή πιάνει λαβεῖν ὥν δέδωκεν, ὃς εἶναι εὑδηλόν, ὅτι ἐπὶ
τῶν τοιούτων προσώπων τὸ περιττεύον μετὰ τὰ δοθέντα πάντα
τῷ ἐκχωρθέντι δύνεται ὁ ἐκχωρητας λαμβάνειν.

π.º.) *Toῦ δούλου ἐντείλαμένον τινί, ἀγοράσαι*
αὐτὸν παρὰ τοῦ δεσπότου καὶ ἔλενθερόσι, τῇ μὲν
ἀκριβεῖᾳ οὐκ ἔχει ὁ δεσπότης ἀγωγῆν· πλὴν ἐπειδὴ διὰ
τῆς ἐντολῆς ἄλλο οινάλλαγμα πράττεται, τὸ τῆς ἀγο-
ρασίας. ὁ τοίνυν ἀγοραστής κατεβαλὼν τῷ δεσπότῃ
τὸ τίμημα εἰς τοῦ πεκοντίου τοῦ οἰκέτου, οὐκ ἔλεν-
θερωται τῆς ἐπὶ τῇ ἀγορασίᾳ ἀγωγῆς. τὰ γὰρ ἔδια
κατέβαλεν. ἀλλ᾽ ἔξονσίαν ἔχει ὁ δεσπότης, εἴτε^o) τὸ
ἄνδραπόδον ἐπαναλαβεῖν^p) εἴτε^q) βούλεται τὸ τίμημα
ἀπαιτῆσαι.

τοῦ δούλου ἐντείλαμένον τινὶ] *Toῦ κατὰ πόδας οὐ-
τοῖς ἔχει. Εἴναι ἔξωτικῷ τινὶ δούλῳ ἑαυτὸν ἐντείληται ἀγοράσαι,*
καὶ τὸ μιλιστὸν μῆδε ὡς ἐκ προσώπου τοῦ δούλου (ἐπειδὴ
τούτο ἐλεύθερος ἐντείλαθε οὐ δύναται), μήτε ἐκ προσώπου
τοῦ δεσπότου (ἐπειδὴ ὁ ἐντείλαμένος, ἵνα ἔξ αὐτοῦ πράγμα
ἀγορασθῇ, ἀχρήστως ἐντέλλεται συντασθαι ἡδύνατο ἀγωγῆ-
ώμας καλλίστη λογουθῷ, ἐπειδὴ οὐ τούτῳ πράττεται, ἵνα ἐκ
τῆς τοῦ μαρδάτου, ἀλλ᾽ ἵνα διὺς τὸ μαρδάτον ἀπὸ τοῦ συνα-
λαμπτοῦ, ἀλλον τρχθῆ ἀγωγή. εἰ τούτην τοῦ δεσπότου
προσποργεῖσθαι νησεν ἀγωγήν. εἰ τούτην τοῦ δεσπότου
ἀγορασίαντος ἀγορασθῆναι σεαυτὸν ἐντείλω, καὶ σοῦ τοὺς πε-
κοντίους τούμπους χορηγοῦντος εἰς τοῦ πεκοντίου κατε-
βλήθησαι, τῷ ἀγοραστῷ ουδεμία ἐλευθερία διὰ τοῦ τοιούτου
φύλακον ἡδυνήθη ἀρρώστεν. ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰ ἐγράδιτεύθη καὶ μῆ-
γκεινθεῶθη, καὶ τῇ μαρδάτῃ περὶ τοῦ δούλου, καὶ τῇ ἔξ
ἔμπτο περὶ τοῦ μεθοδεῦσαι τὸ τίμημα οὐτως ἐναντίας ἀγω-
γῆς ἐκγνωμάτειν αὐτῷ συγκεχωρώται. δηλαδὴ τῇ αὐτῷ δοκι-
μοῖσι καταβλέπειν, ποτερον ἡ τὸ ἀνδράποδον ἡ τὸ τίμημα
βούλεται ἀπαιτῆσαι, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ πεκοντίου, ὅπερ ἦν αὐτῷ,
ἡ κατεβολὴ γενομένη τοῦ τῆς ἐνοχῆς δευτερον τὸν ἀγοραστήρ
οὐκ ἡδυνθεῖσαν.

εὐνὴ ἔξωτικῷ τινὶ]^{s)} *Toῦ δυναμένον τρακταῖοθῆναι*
θεμιτόσουσα ἡ διάταξις καὶ ἔξωτικὸν εἶπε τὸν ἐνταθέντα.
ποιεῖ γάρ ἡμέλει εἶναι ξῆτησις, ἐκείνον μή ὄντος ἔξωτικον,
ἀλλ᾽ ἡ δεσπότου η συντεξούσιον, ἵνα ἔξ αὐτῶν πράγματι ἀγο-
ρασθῇ; πότε γάρ ἐνδέχεται τινὰ εἰπεῖν, ἀγοράσαι ἀπὸ ἐμοῦ
τὸν ἄρχοντα ἐντείλωμαί σοι πάλιον μοι τοῦδε οὐν τὸ
πράγματις ὡς γάρ ἔγρας καὶ ἐν τῇ μαρδάτῃ τῶν δὲ φύδον
καὶ εν πολλοῖς διγένεσι, πολλὴ ξῆτησίσ οὐτοις ἀγοράσωμεν μοι, εἰ
ἄλι θίναται εἰς τὸ σύν μέρος εἴναι μαρδάτον, ἢ μή τις
πομπᾶς ιστιν ἐπὶ τῷ οὐν μερι, ἐπὶ δὲ τοῖς μέρεσιν τῶν κοι-
νωνῶν οὐν μαρδάτον. καὶ γάρ ἔστι τοιούτος ἐπείναι ἐντείλω-
μενος ὁ δούλος, τὸ μαρδάτον ἐπιδεξόμενον ἐνοχον τῷ δεσπότῃ
ποιεῖ. οὐσα εἰς ἐλεύθερος ἡ, ἡ δυνατή ἑαυτῷ κτήσισθαι,
οὐν εἴναι ἐλεύθερός τινι ἐντείληται, ἀγόρασμον μοι τόδε^{t)} τὸ
πράγμα, κέπτη . . . αὐ . . . προσώπῳ, καὶ εἰ δούλος εἴτη τινί,
ἐντείλωμαί σοι, ἀγόρασμον μοι τοῦδε τὸ πράγμα, προσποργεῖσι
τῷ δεσπότῃ τῷ μαρδάτῃ, περὶ δὲ ἐλεύθερον δυναται εἰπεῖν,
ἐντείλωμαί σοι, ἀγόρασμον με. οὐν ὅρθης οὐν δούλος τοιούτο
τι ἐντείλαμένος δυναται ἔχειν τὴν μαρδάτη, οὐδὲ προσποργεῖσι
αὐτὴν τῷ δεσπότῃ, εἰ τὸ τίμημα βούλεται λαβεῖν, ἀναγκά-
ζεται μεν τούτῳ αὐτῷ ὁ ἀγοραστής παρασκεψίοικοθεν. λο-
πὸν δέ, εἰ ἐπὶ τούτῳ ηγόρωσεν, ἐπὶ τῷ ἐλεύθερόσι, ἀναγκά-
ζεται καὶ τὴν ἐλεύθερίαν ἐπιθεῖναι κατὰ τὸ κείμενον εἰν τῷ

..... sufficit enim legislatori, quod nominatim fieri nolit.
Praeterea nota, hanc constitutionem poenam non trans-
tulisse in has personas, quae praecedente constitutione
memoratae sunt, sed tantum praecepisse, ne cessiona-
rius plus consequatur, quam dedisset, ita ut mani-
festum sit, in eiusmodi personis id, quod ultra id, quod
a cessionario datum est, debetur, eum consequi, qui
cessit.

LXXXVII. Si servus alicui mandaverit¹⁾, ut se L. I.
a domino emeret et manumitteret, stricto quidem C. IV. 36.
iure dominus actionem non habet: sed quia per man-
datum alius contractus celebratur, emio scilicet.
Emtor igitur, si domino pretium ex peculio servi
solverit, actione venditi liberatus non est: nummos
enim venditoris proprios solvit. Verum in arbitrio
domini est, utrum mancipium recipere, an pretium
petere malit.

1) si servus alicui mandaverit] *Toῦ κατὰ πόδας haec habet. Si servus extero se mandaverit emen-
dum, quamvis nec ex persona servi (quia hoc liber
mandare non potest), nec ex domini persona (quoniam
qui mandat, ut a se res comparetur, inutiliter mandat)
consistere poterat actio: tamen optima ratione, quia
non id agitur, ut ex ipso mandato, sed propter man-
datum ex alio contractu nascatur actio .....*
domino quaeri placuit actionem. Si itaque domino
ignorante emi te mandasti, ac te nummos peculiares
subministrante, ex peculio nummi soluti sunt, emtor
nulla liberatio per huiusmodi factum potuit competere.
Nec tamen si traditus, nec manumissus est, etiam man-
dati de servo, et emi de pretio consequendo ita con-
trarias actiones exercere ei conceditur. Sane illius
arbitrio relictum est, utrumne mancipium an pretium
consequi velit, cum ex peculio, quod eius fuit, solutio
celebrata obligationis vinculo emtorem non liberaverit.

si extraneo cuidam] *Constitutio casum po-
nens, de quo quaeri potuit, extraneum mandatarium
esse dixit. Quomodo enim in quaestionem venire po-
tuisse, si mandatarius extraneus non esset, sed vel
dominus vel in eadem potestate constitutus, ut ab his
res emeretur? Quomodo enim fieri potest, ut quis dicat:
mando tibi, ut hunc fundum a me emas: vende mihi
hanc tuam rem? Sicuti enim tit. mandati libr. de rebus
et in multis digestis didicisti, valde quaeritur, cum rem
communem et aliorum mihi emere tibi mando, utrum
quod ad tuam partem attinet, mandatum esse possit,
an non venditio quadam tuam partem sit, quoad partes
autem sociorum tuorum mandatum. Licet enim is, qui
talia mandat, servus sit, tamen eum, qui mandatum
suscepit, domino obligat. Quaeunque si liber
sibi acquirere posset, verbi gratia, si liber homo alicui
mandaverit, ut certam rem sibi emeret, sibi acquirit:
si servus sit, et mandaverit alicui, ut sibi certam rem
emeret, domino mandati actionem acquirit. De libero
autem homine dicere potest, mando tibi, ut me emas.
Servus igitur, qui eiusmodi quid mandavit, mandati
actionem non recte habebit, nec eam domino acquirit.
Si dominus pretium consequi velit, emtor hoc ei de sua
pecunia praestare compellitur. Praeterea si ea lege*

n) Signum numeri deest in Cod. Coisl. Legitur cap. 87. praefixo numero πδ. in Syn. p. 66. **o)** Syn. post αἰτη
inserit βούλεται. **p)** Verba εἴτε τὸ ἀνδράποδον ἐπαναλαβεῖν desunt in Cod. Coisl. Habet Fabr. et Syn. l. l. in qua tamē
legitur ἀναλαβεῖν. **q)** εἴτε Fabr. et Syn. Cod. Coisl. ὅτε. **r)** Spatium vacuum in Cod. Coisl. **s)** Haec verba in Cod.
Coisl. ipsi scholio, quod sequitur, praesiguntur ex textu κατὰ πόδας. **t)** Quae sequuntur, in Cod. Coisl. secunda maon
addita sunt.

λα'. διγέστω τον α'. τιτ. τον σ'. βιβ. τῶν δὲ φέρους. τὸ δὲ πλέον ἔκει εἰόηται, ὃν οὔτε δε πεκούλιῳ δύναται ἔχειν ὁ ἐνταῦθεις περὶ τοῦ δούλου, ὡς οὐκοθεν τὸ τίμημα καταβαλλών· οὐδὲ γερό δεζόμεθα, κατὰ τοῦ δευτόποτον τίκτεσθαι ἀγωγῆρη· οὐδὲν τοῦ μανδάπου, ἐν ᾧ ὁ δούλος ἐντελλατο, ἐντογή μυοφασθῆται. πεπονος γαρ οὐτιν, τὸν δευτόποτην καὶ ἀποκτησαθει τὴν δευτοποίειν τῷ ηγορακότι αὐτὸν, διδόναι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πεκούλιου τὸ τίμημα.

Θεοδώρου. Ὁ ἄγοράς δοῦλον κατ' ἐντολὴν αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἐκενθεδόσαι αὐτῶν, εἰ κατιζῆλη τὸ τίμημα ἐκ τοῦ πε-
κούσιον οὐτοῦ, δύναται ὁ δευτέρης τοῦ οὗτον, εἴτε θέλει,
τὸν δοῦλον ἀναλαβεῖν, εἴτε, διὰ τῆς μαρδάτης ἀπατεῖν ὅλο
τίμημα. ὥσπερ οἱ φρονὶς η̄ ζ. διατ. τοῦ μδ̄. τι. τοῦ παρόντος
β. βιβ. ἦτοι βιβ. . . τι. . . κεφ. . . Θεμ. . . ^{11).}

* Κανών. Ρραῖσιν καὶ χοίσιμόν τι ἐκεῖνος ἐντελλομένος δηλῶς προσπορθεῖ τοι . . . τῷ δεσπότῃ καὶ ἀθ . . . ἐλεύθερος ἦν, ἴδιντα αὐτὸς ἔκαντο πτάσσει. Εἶτε καὶ βιβ. μδ. τι. β. κεφ. πγ'. Θερ γ', λέγον ἀλλοτρίῳ οὐκέτι κακῶν τὸ πράγμα δεσπότου ληγατεύεται, καὶ ὅπερ τῷ δεσπότῳ κωρίς αἰρετοίς ἐποφελεῖται. ἐπὶ τῶν ἐν διαθήκῃ δούλῳ καταλιμπανομένων, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ δεσπότου σκοπεῖται εἰς τὸ ἔχειν μετὰ ταῦτα τοῦ δικτύθεσθαι ἔξοντιν. λοιπὸν δὲ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δούλου τὸ ληγάτον συνίσταται ἐκεῖνα γὰρ αὐτὸν διηγείσθατα ληγατεύειν, ἀπερ ἐλεύθερούμενος δίναται κτήσισθαι.

emit, ut manumitteret, libertatem quoque imponere cogitur secundum id, quod legitur dig. 31. tit. 1. lib. 6. de rebus. Amplius ibi dicitur, nec de peculio agere eum posse, cui a servo mandatum est, tanquam de sua pecunia pretium solverit: neque enim patimur, ut adversus dominum actio ex ipso mandato nascatur, si seruus se emendum mandaverit. Absurdum enim est, ut dominus dominum in commodum emtoris amittat, pretium autem ex peculio solvat.

Theodori. Qui mandatu servi cum emit manumit-
tendi eius causa, si pretium ex peculio eius solverit,
dominus servi vel servum recipere, vel mandati iudicio
pretium denovo petere potest. Similia his ait const. 7.
tit. 49. huius libri 2. sive lib... tit... cap... them...

Regula . . . . . Quaere et lib. 44.
2. cap. 83. them. 3. quod ait: Servo alieno res domini utiliter legatur, item quod domino eius sine coniunctione debetur. In his enim, quae in testamento servo inquuntur, domini persona ad hoc tantum spectatur, sit cum eo testamenti factio. Ceterum et ex persona vi consistit legatum. Nam ea legare ei possumus, et liber factus ipse capere posset.

T Ω N   B A Σ I Λ I K Ω N

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

B A S I L I C O R U M
LIBER XV.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

*Περὶ πραγμάτων ἐκδικουμένων καὶ φανέ-
ούσεως αὐτῶν.*

L. I. §. 1. α'. Ἡ ἴδιαι ἀγωγὴ κινουμένη περὶ δεσποτείας,
D. VI. 1. χώραν ἔχει ἐπὶ τῶν καθ' ἔκστασον κινητῶν, ἐμψύχων
τε καὶ ἀνίχων· καὶ ἐπὶ τῶν ὀκνήτων.

§. 2. Καὶ ἐπὶ ἑπέξοντὸν τὸν προσθήκην αἰτίας· περὶ δὲ τοῦ τιοῦ καὶ τύπου ἐναγωγῆς ἀδύοξει, καὶ παραγελίᾳ καὶ ἐστραορδιασίᾳ διάγνωσις.

§. 3. Αριμέζει ή ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴ καὶ περὶ ἔκάστης ἀγέλης προσηκρούόντος τῷ κινοῦντι, κανὸν τὰ καθ' ἔκαστον τῆς ἀγέλης ἀλλήτῳα ὕστιν.

καὶ ἐπὶ ὑπεξουσίουν ὑνοῦ Ι Σημείωσαι, ὅτι τὰ μὲν
ἄλλα διά τῆς σπειραλίας ἦν φέμι ἐδικούμενοι, καὶ ὡς δεσπόται
κυνοῦμεν, περὶ ὧν μέλλομεν ἀπαιτεῖν. περὶ δὲ ὑνοῦ οὐ κυνοῦ-
μενος δεσπόται, ἄλλα μόνην κυνοῦμεν κάρην καὶ λέγομεν,
ὅτι δινος οὓς εἴσιν ὑπεξουσίους, γενέθεμα ὑπὲρ ἐμέ παιδιάγε-
λια πρός τὸ παιδιστήσαν αὐτὸν, στατις τις αὐτὸν ἔχει, καὶ αὐτο-
κρούπτει¹⁾. ἐπὶ μὲν ἐδικήσεις κληρονομίας οὐν ὀμοιόζει ἡ ἴδική
ἄγωγή. ἐδικεῖ δὲ αὐτὴ κυνητά, ἀκίνητα, ἐμψυχα, ἀψυχα, ἡ

TITULUS I.

De rebus vindicandis et exhibitione eorum.

I. Specialis in rem actio locum habet in rebus singulis mobilibus, tam animalibus, quam quae anima carent: et in immobilibus.

Et in filio¹⁾), qui in potestate est, adiecta causa²⁾). De filio autem et praieuidicium³⁾) competit, et interdictum⁴⁾), et extraordinaria cognitio⁵⁾).

Competit rei vindicatio, etiam de grege, qui ad agentem pertinet, licet singula capita gregis aliena sint.

I) et in filio] Nota, quaedam nos per specialem in rem actionem petere, et tanquam dominos agere de his, quae petituri simus. De filio autem tanquam domini non agimus, sed actionem tantum intendimus et dicimus: Filius meus in potestate mea est, ergo in meam potestatem perveniat. Interdictum datur, ut exhibeatur, cum quis filium apud se habet, eumque retinet. Ad hereditatem petendam specialis in rem actio non com-

*u) Spatia vacua in Cod. Coisl. a) Lege *syn* et *ἀποκρύπτη*.*

σπεικαλλα ἵν δέμ, οἵτοι τὸ καθ' ἐμιστον ἀπαιτούσα ἀγωγή· [Sch. a. T. II. 218.]

πρόσθικη στίχη αἰτίας] Τοντέστοι χώραν ἔχει διὰ τῆς προσθίκης η τουτή ἀγωγή. [Sch. b. II. 218.]

τέ πος ἐναγωγῆς] Οἶον δύναται ὁ πατὴρ ἐπὶ ἐκδικήσει τοῦ πατός ταυτὴν τὴν ἀγωγὴν υιεῖν, καὶ λέγειν· εἰ φιλεῖται τόνδε ἐμὲν υἱὸν εἶναι. [Sch. c. II. 218.]

καὶ παραγγελίας] Ιlli μὲν κρύπτεται παρά τυρος διῆς διέποντος, κανέται τοῦ πατός τὸ δέ λίβερις εξιθέρδις. ὅταν δέ οὐ κρύπτηται^{b)}, ἀλλὰ λέγηται παρά τοῦ πατέρος^{c)} αὐτὸν μὴ εἴναι ὑπεξόντος, κανέται τὸ δέ λίβερις δεδουκένδις. [Sch. d. II. 218.]

Καλῶς ή φούρτι κανέται, καὶ οὐκ ὁ φούρτι κονδικτίκιος· η μὲν γάρ φούρτι παρά τοῦ, ὃτινι δικρέσει, κανέται· ὁ δέ φούρτιος κονδικτίκιος, παρά μόνον τοῦ δεσπότου. ὁ οὖν πατὴρ οὐ δύναται κατὰ τοῦ γιοῦ ὡς δεσπότης αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔχει τὸν φούρτιον κονδικτίκιον.^{d)} [Sch. d. II. 219.]

ἔξιτρον διανιγίνει διάγνωσις] Κατὰ τὸ ἐνιαὶ μονάδι, η κατὰ τὸ ἐνιαὶ μον ὑπεξόντος^{e)} ητος προσζηνευς λέγεται ἔξτρονοδινάρια· τοντέστοι ἐν ἦν οὐ φιλαττεται πά της τῶν δικαιοτητῶν ἀπολονθίας τύπος, ἀλλὰ πραλίως οὐκετεί περὶ αὐτῆς. [Sch. dd. II. 219.]

β'. Παῦλ. Εἰ δὲ ἔξιτον δίο τισὶ διαφέρει, οὐδέτερος αὐτῶν δύναται τὴν ἀγέλην δηλητεῖν, οὔτε τὸ ἥμισυ. εἰ δὲ τὸ τοῦ ἑνὸς μέρος^{f)} μετζόν ἐστιν, ὥστε μετὰ ἔξιτον τῶν ἀλλοτρίων ἀγέλην εἶναι, ἐκδικούντος αὐτὸν τὴν ἀγέλην, οὐκ ὑπάγονται τὰ ἀλλότρια.

γ'. Οὐλπ. Ἐὰν ἔχων τις τριακοσίων κεφαλῶν ἀγέλην, καὶ φθαρέτων ἑπατόν, τοσαῦτα ἀγοράνη παρὰ δεσπότου, ἢ τοῦ καλῆ πίστει νομέως, καὶ αὐτὰ μετὰ τῆς ἀγέλης ἐκδικεῖ, ὥσπερ εἰ καὶ εἰς αὐτὰ περιστῇ η ἀγέλη.

Οἱ ἔξαρτισμοὶ τοῦ πλοίου καὶ η σκύψη ἰδιαζόντως ἐκδικεῖται.

Ἐὰν δύο τινῶν πρόγυματα τῆς αὐτῆς ὄντα φύσεως μηδῶν^{g)}, ὥστε μὴ δύνασθαι κωρισθῆναι· οἷα δύο βῖδοι ὀργέρον συνεχωρένθησαν· οὐκ ἐναστος αὐτῶν τὸ πᾶν ἐκδικεῖ, ἀλλὰ ἀναλογοῦν αὐτῷ, καὶ ἀδηλοὶ η ποσόν, ἐνιστος ἔχει.

ἐκδικεῖν] Ἐπειδὴ κατὰ γράμμην τοῦ πράτου ἔσχεν αὐτά, εἴτε δεσπότου ὄποι, εἴτε καὶ πίστει νομέως· αὕτα καὶ τῇ τῆς ἀγέλης συῆμε τε καὶ πεμψέλαβε προσηγορίην η δὲ διαφορὰ τοιού περιφερείαν προσηγορίην^{h)} τὸ τέλος τοῦ α. πεφ. τον πυρώντος τίτλου ἐστιν αὐτή· ἐπειδὲ μὲν γάρ θεματίζει, παρὰ γράμμην τῶν δεσπότων συναφθῆναι τὰ πρόσθια, καὶ διὰ τούτο οὐ δύναται θάτερος οὐδεπότε τοῦ ἐπένδυν διεκδικεῖν. ἐταῦθι δὲ κατὰ γράμμην συνήφθησαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ παρὰ δεσπότου διεκδικούνται. [Sch. e. II. 219.]

συνεχωρένθησιν] Τυχὸν εἶχον ἔώσ σκένος, η βῖδον ὀργέρον μηδῶν δέκα, καὶ ἡ ἐκστητή λίτρα νομισμάτων δέκα αἴξι· οὐς εἴναι τὸν πάτην βῖδον νομισμάτωνⁱ⁾, τοῦ δέ βῖδον τοῦ σοῦ πέντε λίτρων τυγχάνοντος, ἀξια ἡ η λίτρα νομισμάτων πέντε· οὐς εἴναι καὶ τὸν σὺν σοῦ βῖδον νομισμάτων κέ· καὶ οὐρεῖθη καὶ τὸν βίμον καὶ τὸν σὸν ἀναμιγέται, καὶ ἀδιακρίτως ἔχοται, καὶ ισχύονται ἀξιον εἴναι νομισμάτων^{j)}. εἰκονι πέντε, πῦν οὐρι μετα τὸ ἀναμιγθῆται καὶ ἀδιακρίτως γεγενθῶ τὸν ὄγηνορ, ἀξια ἐστὶν η ἐκστητή λίτρα νομισμάτων δέκα τρίτου· καὶ ενδικεῖται ο μὲν τὸν δέκα τοῦ ὄγηνορον λιτρῶν δεσπότης ζημιούμενος δεκατέξ δίμοιρον^{k)}. αὐτὶ γάρ ο. νομισμάτων ὄγδοοικοτα τοῖα εἰδικεῖται τρίτον τοῦ βῖδον· ο δέ τῶν ε. λιτρῶν τοῦ ὄγηνορον δεσπότης αὐτὶ τῶν κε. νομισμάτων ἔτεροι i^{l)}. δίμοιρον, τοντέστοι μα. ποὺς τῷ δίμοιρῳ νομισμάτῳ εἶχον επὶ τῇ πιοῃ διατιμήσει τον βῖδον. ταῦτα οὐν

petit. Hac autem speciali in rem actione res mobiles, tam animales, quam quae anima carent, et immobiles petuntur.

2) adiecta causa] Hoc est, haec actione locum habet propter adiectionem causae.

3) praeiudicium] Verbi gratia, pater potest in asserendo filio hanc actionem intendere, et dicere: Si paret, illum filium meum esse.

4) et interdictum] Si filius, qui in potestate est, ab aliquo retineatur, pater experitur interdicto de liberis exhibendis. Quando vero non retinetur, sed ab eo, penes quem est, negatur esse filiusfamilias, competit interdictum de liberis deducendis.

Reete furti agitur, non condictione furtiva: furti enim agitur ab eo, cuius interest; condictio autem furtiva solo domino competit. Pater igitur filii nomine agere non potest tanquam dominus eius: et ideo furtivam condictionem non habet.

5) extraordinaria cognitio] Cum quaeritur, an filius meus sit, vel an in potestate mea sit. Quae cognitio extraordinaria dicitur, hoc est, in qua iudiciorum ordo et forma non servatur, sed ipse Praetor cognoscit.

II. Paul. Sed si ad duos ex aequa parte grex L. 2. pertinet, neuter eorum totum gregem vindicare potest. D. VI. 1. Si vero pars unius maior sit, ut detractis alienis capitibus grex sit, si idem gregem vindicet, non continebuntur aliena capita.

III. Ulp. Si quis gregem habens trecentorum caput, amissis centum totidem capita redemerit a domino, vel a bona fidei possessore, haec etiam cum grege vindicabit¹⁾, quemadmodum si ad haec capita grex reductus fuerit.

Armamenta navis et scapha separatim vindicantur. §. 1.

Si res duorum, quae eiusdem naturae sunt, commixtae sint, ut separari non possint: utputa duorum massae argenti conflatae sunt²⁾: unusquisque eorum non totum vindicat, sed pro rata ponderis in massa habet, licet quantitas incerta sit. §. 2.

1) vindicabit] Quia haec ex voluntate venditoris habuit, sive is dominus fuerit, sive bonae fidei possessor: quae et gregis appellatione coniunxit et comprehendit. Differentia vero huius capitinis et cap. I. huius tit. circa finem haec est. Illic enim ponit, oves praeter consensum dominorum in unum esse coactas, et ideo alteruter quasi alterius dominus vindicare non potest. Hic autem voluntate dominorum in unum coactae sunt, et ideo quasi a domino vindicantur.

2) conflatae sunt] Habebam forte vas aut massam argenti librarum decem, eratque libra quaelibet digna nummis decem: ut tota massa esset centum aureorum. Habebas et tu massam quinque librarum, eratque libra quinque nummis digna: ut massa tua esset aureorum XXV. Accidit, ut massa mea et tua commixta et confusa digna esset aureis CXXV. Nunc igitur post confusam et commixtam utriusque nostrum argenti massam, libra quaelibet digna est aureorum VIII cum triente: et ita dominus decem librarum argenti damnum accepisse videtur nummorum XVI cum besse: nam pro centum aureis in massa communis nummos tantum LXXXIII cum triente pro totius massae aestimatione habet. Dominus autem quinque librarum argenti proximamente quinque aureis alios XVI cum besse habet, hoc est, XLI cum besse pro totius massae aestimatione.

^{b)} Fabr. κρύπτεται. ^{c)} Sic lego. Fabr. παρά τὸν κατίχοντα. ^{d)} Fabr. in translatione latina addit: *Quaere lib. 60. tit. 12. cap. 38.* unde probabile est, in textu graeco hunc locum ab eo esse omissum. Addendum ergo erit: ξήτει βιβ. ξ. τιτ. ιβ'. κεφ. ιη'. ^{e)} Sic lego. Fabr. μέρους. ^{f)} Fabr. μισθῶσιν. ^{g)} Fabr. πρό. Emendavi πρός et postea νομισμάτων pro νομισματα, quod habet Fabr.

τὰ ιζ'. δίμοιρον λέγεται ὁ τῶν ί. λιτῶν τοῦ ἀργύρου δεσπότης, οὐκ ἐν νομίσμασιν, ἀλλ ἐν πλειον σταθμῷ τοῦ ἀργύρου. [Sch. f. II. 219.]

L. 4. δ'. Αρμόζει δὲ καὶ ἡ τὰ κοινὰ διαιροῦσα ἀγωγή·
D. VI. 1. καὶ ἡ περὶ τῶν ἀποκρυβέτων προγμάτων ἀγωγή· καὶ
ἡ μὲν τοιωτὴ ἀγωγὴ τὴν διατίμησιν ἀπαιτεῖ· ἐν δὲ
τῇ περὶ τοῦ πρόγματος ἀγωγῆ καὶ τῇ τὰ κοινὰ διαι-
ροῦσῃ ἀγωγῇ καὶ τοῦ βελτιόνος γίνεται λόγος. ἡ δὲ
περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγὴ καὶ ἡ περὶ τῶν
ἀποκρυβέτων προγμάτων ἀγωγῆ ἀρμόζει κατὰ τοῦ
παρασκευάσαντος αὐτᾶς χωρευθῆναι.

L. 5. pr. ε'. Τὸ αὐτὸν καὶ ἐπὶ σίτον παρὰ γνάμην τῶν δε-
D. eod. σποτῶν μιγέντος· εἰ γὰρ κατὰ γνάμην αὐτῶν ἔμιγη,
κοινὸς γίνεται.

§. 1. Ἐὰν ἀπὸ μέλιτος ἔμοιν καὶ σοῦ οἴνον οἰνόμελη
γίνεται, οὐκ ἔστι κοινόν, ἀλλὰ τοῦ ποιήσαντος, ἐπειδὴ
τὸ ἀρχαῖον εἶδος οὐ σώζεται. εἰ δὲ μετὰ τοῦ ἀργύρου
σον χωρευθῆ μόλιβδός μου, οὐ γίνεται κοινόν, οὔτε
ἡ διαιροῦσα τὰ κοινὰ ἀγωγὴ ἀρμόζει· δύναται γὰρ
αἱ ἔλαια χωρίζεσθαι. κατεῖται δὲ περὶ ἐκάστου πρόγμα-
τος ἀγωγῆ· εἰ δὲ μὴ δύνανται χωρίζεσθαι, ὡς ἐπὶ
χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ, ἀνὰ μέρος ἐσδικοῦνται. ἐπειδὴ
γὰρ ἐκατέρᾳ ἔλῃ καὶ χωρευθεῖσα σώζεται, οὐ γίνεται
τοῦ χωρεύσαντος, ὡς τὸ οἰνόμελη.

§. 2. Τὸ τικτόμενον ἐκ τῆς ἀμῆς φροθύμος καὶ τοῦ
σοῦ ἵππου, ἔμόν ἔστι.

§. 3. Τὸ ἔμὸν δένδρον ἐν τὸν ἀγρόν σον παρὰ
σοῦ μετενεγκέντεν συνναψήσῃ καὶ φύσησῃ, τὴν κατὰ νό-
μους περὶ αὐτοῦ ἀγωγὴν ἔχω· εἰ δὲ μὴ συνναψήσει,
ἔμὸν ἔμεινεν.

§. 4. Ἐὰν περὶ τὸ σῶμα συμφωνῶμεν, περὶ δὲ τὴν
ὑνομασίαν πλανώμεθα, καλῶς ἡ περὶ αὐτοῦ τοῦ πρά-
γματος ἀγωγὴ κατεῖται.

§. 5. Εἰ δὲ πολλοὶ τῆς αὐτῆς ὑνομασίας εἰσὶ, καὶ μὴ
δηλοῦνται, περὶ ποιὸν ἐνήγαγον, οὐ γίνεται καταδίκη.

L. 6. ζ'. Ο¹⁾ περὶ πρόγματος ἐνάγων ὀφεῖται λέγειν, εἰ
D. eod. ὅλον ἀπαιτεῖ, ἢ ἥμισυν, καὶ πόσον, καὶ μὴ μόνον τὸ
ὑνοματολέγειν, ἀλλ ἐπὶ μὲν ἔλης ἀνεργάστου, τὸν
σταθμόν, ἐπὶ δὲ ἀργυρῶν, τὸν ἀριθμόν· ἐπὶ δὲ τῆς
εἰλογούμενης, τὸ εἶδος· καὶ ἐπὶ τῶν μετρούμένων, τὸ
μέτρον. καὶ δὲ πολιτῶν ἐσθῆτα διὰ τῆς ἐπὶ τῷ πρά-
γματι ἀγωγῆς, ἡ διὰ τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς, καὶ τὸν
ἄριθμὸν καὶ τὴν ζωοὶν λεγέτω· οὐ μὴν εἰ παλαιὰ ἡ
γένεα ἔστι. καὶ ἐπὶ τῶν σκευῶν, τὸ εἶδος· τυχὸν δισκος·
οὐ μὴν καὶ τὰ λοιπὰ γνωρίσατα· καὶ ἐπὶ δούλων τὸ
ὑνοματολέγειν, καὶ εἰ παιᾶς ἡ νέος ἔστι. δὲ δὲ ὑνοματολέγειν
τὴν διὰ γνωρισμάτων φανέρωσιν· οἷον τὸν
ἐκ τῆς δέ τῆς κληρονομίας, ἡ τῶν ἀπὸ τῆς δέ τεχθέν-
των. καὶ ἐπὶ ἀγροῦ, καὶ τὸ ὑνοματολέγειν τὸν τόπον.

L. 7. ζ'. Ἐὰν δὲ προσαγαγὼν ἐκατὸν ἀπαιτήσει ἀγροῦ
D. eod. καταδίκασθῇ, οὐδὲν ἔττον καὶ δὲ νομεὺς ἀπαιτεῖται.

Ἐννοεῖτε δὲ προσαγαγὼν ἐκατόν] Οἰον, Πέτρου ἀργύρου
Παΐουν νεμομένου, Μάρκου δὲ ὡς νεμομένου προσαγαγόντος
ἐκατόν, μὴ νεμομένου δέ, ἐννοεῖτε δὲ Μάρκος καταδίκασθῇ, δὲ δεσπό-
της ἴσθητος ἐκδικεῖ τὸν ἀγρὸν παρὰ τοῦ ἀληθοῦς νομέως.
[Sch. g. II. 220.]

L. 8. η'. Ἐὰν ἀγρὸν ἔξ ἴσον ἔμοι καὶ σοὶ διαιρέοντα,
D. eod. κοινῶς σὲ καὶ Πέτρος νέμησθε ἔξ ὀδιαιρέοντος, κατὰ

Hos igitur XVI cum besse consequetur dominus decem librarum argenti, non quidem in nummis, sed in maiore argenti pondere.

IV. Competit et communi dividendo iudicium, et actio ad exhibendum. Et haec quidem actione aestimatio petitur: in rei vindicatione autem et communi dividendo actione et pretiosioris habetur ratio. Actio autem furti in duplum et ad exhibendum actio competit adversus eum, qui curavit, ut massae conflarentur.

V. Idem et in frumento obtinet, quod non voluntate dominorum commixtum est: nam si voluntate eorum commixtum sit, commune sit.

Si ex melle meo et vino tuo mulsum factum sit, non communicatur, sed eius est, qui fecit, quoniam speciem pristinam non retinet. Sed si cum argento tuo plumbum meum conflatum sit, non communicatur, nec communi dividendo iudicium competit: materiae enim separari possunt. De singulis autem in rem agetur. Sed si separari non possint, puta aes et aurum, pro parte vindicantur. Quoniam enim utraque materia, etsi conflata, manet, non fit eius, qui conflavit, sicuti mulsum.

Quod ex equa mea et equo tuo natum est, meum est.

Si arbor mea in agrum tuum a te translata coailit et radices immisit, utilem in rem actionem de ea habeo: si vero non coaluit, mea permansit.

Si de corpore inter nos conveniat, in vocabulo autem erremus, recte de eo in rem agitur.

Si vero plures eiusdem nominis sint, nec apparet, de quo actum sit, nulla fit condemnatio.

VI. Qui in rem agit, dicere debet, utrum rem totam petat, an dimidiam partem, et quotam, et non solum nomen, sed infectae quidem materiae pondus, si vero nummi petantur, numerum: factae autem speciem: et in his, quae mensura constant, mensuram. Et qui vestimenta petit actione in rem vel in personam, et numerum et colorem dicat: non etiam utrum trita sint, an nova. Et in vasis species dicenda erit, puta, lanx: non etiam cetera indicia: et in servo nomen, et utrum puer an adolescens sit. Qui autem nomen ignorat, demonstratione per indicia uti debet: veluti qui ex illa hereditate est, vel qui ex illa natus est. In fundo nomen et locus dici debent.

VII. Si is, qui obtulit se¹⁾ fundi vindicationi, damnatus sit, nihilominus et possessor convenitur.

1) si is, qui obtulit se¹⁾ Verbi gratia, si Petrus fundum Pauli possideat, Marcus autem quasi possessor vindicationi se obtulerit, licet non possideret, et damnatus sit, dominus a vero possessore fundum recte vindicat.

VIII. Si fundum ex aequis partibus ad me et te pertinentem tu et Petrus pro indiviso possideatis,

¹⁾ Partem huius capituli exhibet et Sch. g. ad Basil. XIII. 2. cap. 1. Fabr. T. II. p. 115. sed paulo aliter: ἐπὶ μὲν τοῦ εὐογνούμενον ἀργύρου τὸ εἶδος ὀφεῖται λέγειν τὸν ἐνάγοντα, τουτέστι ἐπὶ τῆς σκευαλίας in rem. οὐ περιέχει δὲ καὶ περὶ τοῦ σταθμοῦ· τούτον γὰρ λέγεσθαι φησιν ἐπὶ τῆς ἀνεργάστου ὄλης.

Πέτρον διεῖλα μόνον κινεῖν. εἰ δὲ διηρημένως γέμεσθε, ἀνὰ τέταρτον ἐκδικῶ ἐξ ἑκατέοντος, καὶ σὺ ἀπὸ Πέτρον τὸ ὄλλο τέταρτον. τοῦτο δὲ χώραν οὐκ ἔχει ἐπὶ κινητῷ πρόγυματι, ἢ κληρονομίᾳ· οὐδεὶς γάρ διηρημένως αὐτὰ νέμεται.

κατὰ Πέτρον] Καὶ ἀπαιτεῖν αὐτὸν τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς ἄγρου, ὅπερ ἐρόμεσθε Πέτρος ὀνήκειν αὐτῷ. [Sch. h. II. 220.]

εἰ δὲ διηρημένως νέμεσθε] Τοντέστι, σὺ μὲν τυχίν τὸν ἀπειλῶνα ἐνέμου, Πέτρος δὲ τὸν ἔλαιων· τότε ἀναμφιβόλως καὶ παρὰ τοῦ σοῦ κοινωνὸν μέρος ἥμισεως τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ παρὰ Πέτρον μέρος ἥμισεως τοῦ ἔλαιωνος ἐκδικῶ. [Sch. i. II. 220.]

φ'. Ὁθεν δήποτε νέμεται δὲ ἐναγόμενος, ὅπερ ἀποδεῖξα ἔμονται εἶναι, καταδικάζεται, εἰ μὴ τινὰ παραγραφὴν ἀντιθίσῃⁱ). καὶ δὲ φύλην γάρ ἔχων τομῆν, καὶ δὲ λαβὼν ἐν παραθήκῃ, ἢ χροῖσει, ἢ μισθώσει, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπὶ ληγάνοις ἴκανοδοσίας, ἢ προκόσ, ἢ τῆς γαστρὸς ὀνόματι, ἢ τῆς διὰ προσδοκομένης ἐν οἴκῳ ζημίας, καὶ πᾶς νεμόμενος καὶ δυνάμενος ἀποκαταστῆσαι, ἐνάγεται τῇ περὶ πρόγυματος ἀγωγῇ.

ἡ τῆς γαστρὸς ὀνόματι] Τοντέστι, ἵνα καὶ λέγει γυνὴ κυνοφορῶν ἀπὸ τοῦ τελευτῆσαντος, ὀνόματι τὸν κυνοφορῶντον πέμπεται εἰς τομῆν τῶν προγυματῶν αὐτοῦ. [Sch. k. II. 220.]

τῆς διὰ προσδοκωμένης ἐν οἴκῳ ζημίας] Ηὕτω γάρ οὐκον πιῶντις ἀπειλεῖ, καὶ διὰ τοῦ δεσπότου μὴ ἀναρεύτω, γείτονα ὑποστήναι βλάψῃ ἐλπίζων, διὰ τοῦ ὕσχοτος εἰς τομῆν αὐτοῦ πέμπεται. [Sch. l. II. 220.]

ι. Ὁ καλῇ πίστει τομένς, ἢ ἐνθα ἐστὶ τὸ πρόγυμα, ἀποκαθίστησιν αὐτό, ἢ δόπον ἐνάγεται δαπάναις τοῦ ἀπαιτοῦντος, πλὴν τῶν τροφῶν, τῆς δόπον καὶ τοῦ πλούτου.

ιι. Εἰ δὲ θέλει δὲ ἀπαιτῶ δαπάναις^b) καὶ κινδύνῳ αὐτοῦ ἀποκαταστῆναι, ἐνθα ψηφίζεται, δίδωσιν ἐγγράς δὲ ἐναγόμενος.

ιii. Ὁ δὲ κακῇ πίστει, εἰ μὲν ἐν ἄλλοτοιώ τόπῳ τοῦ πρόγυματος ἐδρᾶσατο, τὰ αὐτὰ λέγομεν. εἰ δὲ κακῇ πίστει μετήραχεν αὐτό, διθεν ἡ δίκη λέγεται, ἐκεῖ δαπανήμασιν οἰκεῖοις ὀποκαθίστησι.

ιv. Άιδωσι δὲ καὶ τὴν ζημίαν, ἐὰν γέγονε χεῖρον, ἐὰν λαμβάνει ἀσφάλειαν παρὰ τὸν ἀπαιτοῦντος, ὡς οὐ κοίστεται τῇ περὶ τῆς βλάψης ἀγωγῇ.

ιv'. Άιδειαν δὲ ἀπαιτῶν ἔχει, μᾶλλον κινῆσαι τὸν περὶ τῆς βλάψης λόγον· καὶ ἀπολένται δὲ τομένς· ὁ γὰρ ἀπαιτῶν, οὐ τὸ τριπλοῦν, ὀλλὰ τὸ διπλοῦν λαμβάνει.

ιv''. Εἰ δὲ καὶ μαστίξας τὸν δοῦλον ἀπέδωκεν, ἀρμόζει τῷ ἀπαιτοῦντι ἡ περὶ ὑβρεως ἀγωγή.

Ἐὰν δὲ τομένς ἐξ ἀνάγκης τὸ πρόγυμα πωλήσῃ, ἢ τοὺς καρποὺς διὰ τὸ μὴ φθαρῆναι, τὸ τίμημα μόνον δίδωσιν.

Εἰ δὲ ἐκνικώμενος δὲ ἀγρὸς προσκυνωθῆ στρατιώταις διλγόντινος^c) τῷ τομεῖ, αὐτὸ δίδωσιν.

Ἐὰν^m) τὸ ἐκνικώμενον ἀποθάνῃ χωρὶς ἀμελείας τοῖ τομέως, οὐ δίδωσι τὸ τίμημα, εἰ μὴ ὑπέρθεσιν ἐποιησει, καὶ πρόσιμον ἦν.

ἐξ ὀνάγκης] Τυχὸν βασιλέως τοῦτοⁿ) κελεύσαντος, ἢ ἐπειδὴ τὸ πρόγυμα εὑφθαρτον ἦν, εἴπης ὅτι, ὅτι οὗτος ὀφειλεῖ τὸν δικάζοντος βοηθεῖται· τοντέστι, δίκαιον ἔστιν, αὐ-

adversus Petrum¹) duntaxat agere debeo. Sed si pro diviso possideatis²), quadrantem ab utrisque peto, et tu a Petro alterum quadrantem. Hoc autem locum non habet in re mobili vel hereditate: nullus enim ea pro diviso possidet.

1) adversus Petrum] Et petere ab eo totius fundi semissem, quem Petrus ad se pertinere existimat.

2) sed si pro diviso possideatis] Hoc est, tu fortasse vinetum possidebas, Petrus autem olivetum: tunc sine dubio et a socio tuo partem semissis vici, et a Petro partem semissis oliveti petam.

IX. Ex quaenunque causa reus possideat, quod probavero meum esse, condemnatur, nisi aliquam exceptionem obiciat. Nam et qui nudam possessionem habet, vel qui depositum suscepit, vel commodatum, vel qui conduxit, aut qui legatorum servandorum causa, vel dotis ventrī nomine¹) in possessione est, vel damni infecti nomine²), et omnis, qui possidet et restituere potest, rei vindicatione convenitur.

1) ventrī nomine] Hoc est, cum mulier dicit se ex defuncto praequantem, ventrī nomine mittitur in possessionem bonorum eius.

2) damni infecti nomine] Cum enim aedes ruinam minuantur, neque a domino instaurantur, vicinus, qui damnuni veretur, a Praetore in possessionem earummittitur.

X. Bonae fidei possessor, aut ubi res est, eam L. 10. restituit, aut ubi agitur, sumtibus petitoris, qui in D. eod. iter et navigationem faciendi sunt, praeter cibaria.

XI. Si vero petitoris suis impensis et periculo suo L. 11. ibi restitui velit, ubi iudicatur, reus satisdat. D. eod.

XII. Si sit malae fidei possessor, si quidem in L. 12. alio loco rem nactus sit, eadem dicimus. Si vero D. eod. mala fide ab eo loco, ubi causa agitur, eam rem transtulerit, illic sumtibus suis restituit.

XIII. Praestat autem etiam damnum, si res de L. 13. terior facta sit, si caveatur ei a petitore, se non D. eod. usurum actione Legis Aquiliae.

XIV. In arbitrio autem actoris est, an potius ex L. 14. Lege Aquilia agere velit: et possessor absolvitur: D. eod. actor enim non triplum, sed duplum consequitur.

XV. Sed et si servum verberatum reddidit, peti- L. 15. pr. tori iniuriarum actio competit. D. eod.

Si possessor ex necessitate¹) rem distraxit, vel §. 1. fructus, ne corrumpentur, pretium duntaxat restituit.

Si vero ager petitus militibus assignatus sit, mo- §. 2. dieo dato possessori, hoc praestat.

Si, quod petitum est, demortuum sit sine culpa §. 3. possessoris, pretium non praestat, nisi moram fecerit, et res distrahi potuisset.

1) ex necessitate] Fortasse Principe id iubente, vel quia res facile corrumphi poterat, dicas, huic officio iudicis succurri: hoc est, aequum est, ei, qui rem ex

^{f)} Hactenus Syn. p. 157. cap. 9. habet. Lege ἀριθμοῖσι. ^{g)} Fabr. δαπάνας. ^{h)} Deesse videtur δοθέντος. ^{m)} §. 3. cap. 15. est in Syn. p. 157. ⁿ⁾ τοῦτο reposui. Fabr. τοῦ.

τὸν ἐκ περιστάσεως πεπρακότα τὸ πρᾶγμα, βοηθεῖσθαι, καὶ εἰς τὸ τόδε η̄ ἔτερον ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν, η̄ ὅπερ ἔλαβε τίμησα. [Sch. m. II. 220.]

necessitate vendidit, subveniri, et in hoc, ut eam vel aliam restituat, vel pretium, quod accepit.

L. 16. ιζ'. Καὶ^ο) μετὰ θάνατον ἀναγκαῖα ἐστὶν η̄ ψῆφος
D. VI. I. διὰ τοὺς καροποὺς καὶ τὸν τοκετόν, καὶ τὴν ἐπερώτησιν
τῆς ἐκνικήσεως.

§. 1. Οὐ πάντας τὰ τυχηρὰ μετὰ προκάταρξιν ἐπιγι-
νόσκει οὐ νομεύει.

L. 17. pr. ιζ'. Ἐὰν ἀγοράσω δοῦλόν σου παρὰ Πέτρον καὶ
D. eod. κινῆσ καὶ κατ' ἔμοῦ τὴν περὶ αὐτοῦ ἀγωγήν, καὶ πω-
λήσω αὐτὸν, καὶ ἀνέλη αὐτὸν οὐ ἀγοραστής, δίδωμι
σοι τὸ τίμημα.

§. 1. Ἐὰν τὸν νομέως ἑπέρθεσιν ποιήσαντος, οὐ δοῦλος
ἀποθάνῃ, δίδωσι τὸν μέχρι ψήφου καροπὸν καὶ πᾶσαν
ἱδρέλειαν καὶ τοκετὸν καὶ καροπὸν αὐτοῦ· καὶ ἐὰν δὶ^ο
αὐτοῦ τὴν ἀγωγὴν ἐκτίσοτο, εἰ δὲ δόλῳ τῆς νομῆς
ἐπαύσιτο, καὶ ἄλλος αὐτὸν ἀνεῖλεν, ἐπιλογὴν ἔχει οὐ
ἐνήσιαν, η̄ τὴν τιμὴν λαβεῖν, η̄ τὰς ἀγωγὰς ἐνχωρηθῆ-
ναι. καὶ τοὺς καροποὺς, οὓς ἔλαβεν ἔξι ἔτερον νομέως,
δίδωσι τῷ ἀπαιτοῦντι· μετὰ γὰρ προκάταρξιν οὐ ζερ-
δαίνει. τοῦ δὲ χορόν, οὐδὲ εἰκὸς αὐτὸν ἀπαιτῶν
ἐνεμήθη, καροποὺς οὐ δίδωσιν οὐ ἐναγόμενος. τὸ εἰδη-
μένον περὶ τῆς ἀπαιτήσεως κάρων ἔχει, οὐδὲ μετὰ προ-
κάταρξιν οὐ νομέως διὰ κοήσεως κυριεύσῃ.

καὶ κινῆσ καὶ κατ' ἔμοῦ]. Εἰ γὰρ πρὸ τῆς προ-
κατάρξεως πέτσακα τὸν οἰκέτην, οὐτε περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ,
οὐτε περὶ τοῦ δούλου ἐνηγόμυτρον^{ρ)}, εἰ μὴ κατὰ δόλον αὐτὸν
ἔξεποίσουσα.

L. 18. ιη'. Αποκαθιστῶν δὲ μετὰ προκάταρξιν διὰ χοή-
D. eod. σεως κυριεύθειται, δίδωσιν ἀσφάλειαν περὶ τοῦ δούλου·
εἰκὸς γὰρ αὐτὸν ἡρεύσασεν^{ρ)}, η̄ ἐλενθήσωσεν.

L. 19. ιθ'. Καὶ οὐ ἀπαιτῶν δὲ τὸν ἐναγόμενον ἀσφαλ-
D. eod. ζετεῖ περὶ τοῦ ἀβίλαβοῦς· εἰκὸς γὰρ περὶ ἀγοροῦ ἡσφα-
λίσατο τὴν προσδοκούμενην εἰς αὐτὸν ζημιαν.

L. 20. ιχ'. Αποδίδωσιν οὐ νομέως καὶ εἴ τι μετὰ προκάταρ-
D. eod. ξειν ἔχειν διὰ τοῦ δούλου, μὴ ἐν πραγμάτων ἴδιων, ἐν
οἷς εἰσι κληρονομίαι καὶ ληγάται, καὶ πάντα, δοσα ἥμελ-
λειν ἔχειν οὐ ἀπαιτῶν ἐν τῇ προκατάρξει, εἰ ἀπεκατέστη
αὐτῷ ἀποδίδωσι δὲ καὶ τοκετόν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα
μετὰ τὸ διὰ κοήσεως κυριεύθειν τὴν μητέρα αὐτοῦ
μετὰ προκάταρξιν, ἐτέχθη. καὶ ὡς ἐπὶ τῇ μητρὶ, οὕτω
καὶ ἐν αὐτῷ ἀναγκαῖα ἐστὶν η̄ παράδοσις, καὶ η̄ τοῦ
δόλου ἀσφάλεια.

L. 21. ια'. Ο καλῇ πίστει νομεύεις, τοῦ δούλου φυγόντος
D. eod. ἀπολέται, εἰ μὴ τοιοῦτος η̄ οὐ δοῦλος, οὐδὲ ἀφειλε^η^{ρ)}
φυλαχθῆναι^τ). εἰ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ αὐτὸν διὰ κοήσεως
κτήσεται, ἐνχωρεῖ τὰς ἀγωγὰς τῷ ἀπαιτοῦντι, καὶ
δίδωσι τὸν καροπὸν τοῦ χοροῦ, οὐ αὐτὸν ἐνεμήθη.
οὐ δίδωσι δὲ ἀσφάλειαν περὶ τοῦ ἀναζητεῖν αὐτὸν,
ἄλλη δὲ, εἰ δράσεται αὐτὸν, δίδωσιν αὐτὸν. εἰ δὲ
ἄφειτε γυνάξια τὸν δοῦλον, καταδικάζεται, τὸς περὶ^η
αὐτοῦ ἀγωγὰς παρὰ τοῦ ἐνόγοντος ἐνχωρούμενος, ἐν
ῷ μὴ διὰ κοήσεως ἐκτήσαιτο αὐτὸν.

L. 22. ιβ'. Εἰ δὲ δόλῳ τοῦ νομέως ἔφυγεν, ὡς νεμόμενος
D. eod. καταδικάζεται.

L. 23. pr. ιγ'. Τὴν περὶ ἀπαιτήσεως πρόγματος ἀγωγὴν η̄
D. eod. οὐ κατὰ φύσιν, η̄ οὐ κατὰ τὸν δεσπότην κινεῖ.

XVI. Etiam post mortem necessaria est sententia propter fructus et partum et stipulationem de evictione.

Non utique casus fortuitos post litis contestationem possessor agnoscit.

XVII. Si servum tuum emero a Petro, et postea, quam mecum de eo egeris¹⁾, eum vendidero, eumque emtor occiderit, pretium eius tibi praesto.

Si, cum possessor moram faceret, servus mortuus sit, praestat fructus usque ad rei iudicatae tempus, et omne emolumentum, et partum et partuum fructus; et si per eum actionem acquisierit. Sed si dolo desierit possidere, et alias ipsum occiderit, electio datur actori, ut vel pretium consequatur, vel ut actiones ei cedantur. Et fructus, quos ab alio possesso perceperit, petitori praestat: nam post litem contestatam lucrum non facit. Eius autem temporis, quo forte petitor eum possedit, reus fructus non praestat. Quod de petitione dictum est, locum habet, cum post litem contestatam possessor usueperit.

1) et postea, quam mecum — egeris] Nam si ante litem contestatam servum alienavero, neque pretii, neque servi nomine teneor: nisi dolo malo eum alienaverim.

XVIII. Qui servum post litem contestatam usucaptum restituit, de dolo cavit: fortasse enim eum pignoravit, vel manumisit.

XIX. Etiam petitor reo cavit de indemnitate: fortasse enim fundi nomine damni infecti cavit.

XX. Possessor et restituit, si quid post litem contestatam per servum, non ex re sua acquisivit: in quibus sunt hereditates et legata, et omnia, quae cuncte habiturus foret petitor tempore litis contestatae, si ipsi restitutus fuisset. Restituit et partum, quamvis postea, quam matrem eius possessor usueperit post litem contestatam, editus sig. Et sicut de matre, ita etiam de partu traditio et cautio de dolo necessaria est.

XXI. Bonae fidei possessor, si fugerit servus, absolvitur, nisi talis fuerit servus, qui custodiri debuerit. Si vero interea eum usueperit, actiones cedit petitori, et fructus praestat eius temporis, quo eum possedit. Nec vero cavit de persecundo servo, sed de eo restituendo, si eum nactus sit. Si vero servum custodire debuerit, damnatur, ut tamen, si usu eum non cepit, petitor ei actiones cedit.

XXII. Si vero dolo possessoris fugerit, quasi possideret, damnatur.

XXIII. Rei vindicatione experitur is, qui vel naturali¹⁾, vel civili iure dominus est.

ο) Fabr. εἰ καὶ. Sed illud εἰ prorsus supervacaneum est. p) Sic lege. Fabr. ἐνεχόμενος. q) Syn. ὀφείλει. r) Hactenus Syn. p. 157. cap. 21. habet.

Tā^s ίερὰ καὶ τὰ μυημεῖα ἐκδικεῖν ὡς ἡμέτερα οὐ δυνάμεθα.

Ἐὰν τῷ ἐμῷ πρόγματι προσθήσω ἀλλότριον, ὡς τε μέρος αὐτοῦ γενέσθαι, ἐμὸν γίνεται τὸ πᾶν, καὶ ταλαὶς αὐτὸν ἐκδικῶ, οἷον ἀνδριάντι πόδια, ἢ κεφαλαὶ, ἢ σκύφῳ ὠτίον ἢ πυθμέρα, ἢ τρουπέῃ πόδια.

Καὶ τὸ γραφόμενον ἐν χύρτῃ, ἢ σανίδι μον, ἐμὸν γίνεται.

Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἐκδικῶν τὸ γενόμενον ἐμόν, ἀναγνάζομαι διὰ τῆς τοῦ δύλου παραγραφῆς τὴν τιμὴν αὐτοῦ παρασχεῖν.

Ἐφ' ὅποι δὲ ἥνωνται, οὐκ ἐκδικεῖ αὐτὰ δι πρότερος δεσπότης, ἀλλὰ καὶ τὴν περὶ παραστάσεως ἀγωγῆν, ἵνα χωρισθῶσι καὶ τότε ἐκνιηθῶσιν. ἀλλὰ τοῦτο περὶ τῶν διὰ μολίβδον κολλωμένων· τὰ γὰρ λιπανόμενα ἄπαιξ ἀλλότρια γενέμενα, οὔτε, εἰς χωρισθῶσιν, ἐπανέχονται πρὸς τὸν πρώτην δεσπότην. ἔθα δὲ μὴ ἀρμόζει ἢ περὶ δεσποτείας, ἢ περὶ φαρεράσεως ἀγωγῆς, ἢ περὶ ἀπατήσεως προμημάτων ἀγωγῆς δίδοται. τὰ ἐκδιεστώτων συγκειμενα ἐν τοῖς κατὰ μέρος σώζει τὸ ἴδιον εἶδος· ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ προβάτων. ὅθεν ἐὰν δι σὸς κοινὸς ἐστιν ἐν τῇ ἀγέλῃ μον, ἐκδικῶ αὐτὸν μετὰ τῆς ἀγέλης, καὶ σὺ τὸν κοινὸν. ἐπὶ δὲ τῶν ἡρωμένων οὐκ ὀντως· ἐὰν γὰρ ἀλλότριον βραχίονα προσθήσεις τῷ ἑαυτῷ ἀνδριάντι, οὐ γίνεται σός, ἀλλ' ἐμός.

Ξέλον ἀλλότριον ἐὰν ἐμβληθῇ οὐκο, οὔτε ἢ περὶ ἀποκρυπῆς προμημάτων ἀγωγῆς, οὔτε ἢ τοῦ πρόγματος ἀρμόζει ἐκδικησις· εἰ μὴ τις ἐν εἰδήσει τὸ ἀλλότριον ἐνέβαλεν. ἀρμόζει δὲ εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγῆ.

Καὶ δι ἀλλοτρίους χαλικώμασι ἵτοι λιθοῖς κτίσας ἐν ἴδιῳ ἐδάφει, τὸν μὲν οἰκον ἐκδικεῖ· περόντος δὲ τοῦ οἴκου, ἐκδικεῖ τὰ χαλικώματα δι πρώτην δεσπότης· καὶ μετὰ τὸν χρόνον τῆς διὰ χοήσεως δεσποτείας λαθῇ τὸ οἰκημα, νεμηθέντος αὐτὸν τὸν καλῆ πίστει ἀγοραστοῦ. καὶ γαρ δι οἴκος διὰ τὸν χρόνον γένηται ἡμέτερος, δῆμως τὰ καθ' ἔκαστον χαλικώματα διὰ χοήσεως οὐ δεσπόζονται.

ἢ δι κατὰ φύσιν] Τοιτέστιν, ἢ ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ δικαιού, ἢ ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ κτησιμενος πρόγματος· γνωσιῶς, ὡς τὰ ἀπὸ θύρας, ἢ ἀλλοβίλωνος πολιτικῶς, ὡς ἢ ἀπὸ κρητεος κτιστούσις. [Sch. o. II. 220.]

ἢ σανίδι μον] Εἴκει γὰρ τῇ σανίδι ἢ γραφή· εἰ δὲ ἐν σπόδιον ἐστὶν ἡ γραφή, τότε εἴκει τῇ γραφῇ ἢ σανίδι μοντα, οὔτε ἐν οὐδόνιον γραφῇ τιμὰ ἐστίν. οὐτων τοῖσιν φεύγεις τὴν ἐν τῶν ἱνστιτούοντων ἐναντίοντα. [Sch. p. II. 220.]

μετὰ τὸν χρόνον τῆς διὰ χρήσεως δεσποτείας] Πηγουν τὴν τριτινα, διὰ τὸ εἴναι τὰ χαλικώματα κυρτα. [Sch. q. II. 220.]

διὰ τοῦ χρόνου] Τοιτέστι δεκαετίας, ἵτοι εἰκοσιτίας, θές γάρ οὖτι καὶ τὸ ἑδαφος ἀλλότριον ὅρ, τὴν ἀρχὴν ἡγόρουσα καὶ πάσι, καὶ οὐ οὐδεὶς ἐτέρος γεμόμενος, ἐτέρον δινεταῖ δι χοήσεως δεσπόζειν. καὶ Εἴκε τὸ νομιμον καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀγέλης, ἦτιν συναπεικθη καὶ διαφέρων ἐτέρον [Sch. r. II. 220.]

κδ'. Κάλλιον ἐστι τῷ δυναμένῳ διὰ νομίμου παραγγελίας τὴν νομήν ἀναλαβεῖν· λοιπὸν γὰρ δι ἐκδικῶν παρ' αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα βαρεῖται ταῖς συντάσεσιν.

κάλλιον ἐστι] Τοιτέστι, λυσιτελέστερον ἐστι τῷ δυναμένῳ διὰ νομικῆς παραγγελίας τὴν νομήν ἀναλαβεῖν, καὶ μὴ βαρεῖσθαι ταῖς ἀποδείξεσι· τότε γὰρ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ παρασκευάζει ὑπελθεῖν ταῖς ἀποδείξεσιν. [Sch. s. II. 221.]

s) Hanc §. 1. L. 23. habet Photius in Nomocan. Tit. II. in Voelli et Iustelli Bibl. Iur. Can. T. II. p. 870. his verbis: τὰ ίερὰ ὡς ἡμέτερα ἐκδικεῖν οὐ δυνάμεθα, et iisdem verbis, quibus Photius, Collectio const. eccl. II. apud Voellum l. 1. T. II. p. 1303.

Loca sacra et religiosa vindicare quasi nostra L. 23. §. 1.
non possumus. D. VI. 1.

Si meae rei alienam ita adiecerō, ut pars eius §. 2. fieret, tota res mea fit, et recte eam vindico: veluti si statuae pedem adiecerō et manum, aut seypho an-sam vel fundum, aut mensae pedem.

Et id, quod in charta mea scribitur, aut in ta- §. 3. bula²⁾ pingitur, meum fit.

In omnibus autem istis, si vindicem id, quod §. 4. meum factum est, per doli exceptionem cogor, pre-tium eius dare.

Quamdiu autem cohaerent, ea prior dominus non §. 5. vindicat, sed ad exhibendum agit, ut separantur et tune vindiceantur. Verum hoc obtinet in his, quae plumbatura iunguntur: nam quae ferruminatione semel aliena facta sunt, nec, si separantur, ad priorem dominum redeunt. Ubi vero nec in rem actio, nec ad exhibendum competit, condicatio datur. Quae ex distantibus constant, in singulis partibus suam propriam speciem retinent: ut in hominibus vel ovibus. Ideo, si aries tuus in grege meo sit, ipsum cum grege vindico, et tu arietem. In cohaerentibus non item: nam si brachium alienum meae statuae adieceris, tuum non fit, sed meum.

Tignum alienum si aedibus iungatur, nec ad §. 6. exhibendum actio, nec rei vindicatio competit: nisi quis sciens alienum iunxit. Competit autem in duplum actio.

Item qui alienis caementis vel lapidibus in solo §. 7. suo aedificavit, domum quidem vindicat: diruto autem aedificio, caementa vindicat prior dominus: etiamsi post tempus usucaptionis³⁾ dissolutum sit aedificium, si illud bona fide emtor possederit. Licet enim domus per temporis spatium⁴⁾ nostra fiat, tamen sin-gula caementa non usucapiuntur.

1) vel naturali] Hoc est, qui vel iure naturali, vel iure civili rem acquisivit: naturaliter, velut venatione, vel alluvione: civiliter, velut ex causa usucaptionis.

2) in tabula] Pictura enim cedit tabulae. Si vero pictura sit in linteo, tunc tabula picturæ cedit: maxime cum pictura pretiosa est in linteo. Si ita intelligas, effugies contradictionem, quae in Institutionibus deprehenditur.

3) post tempus usucaptionis] Id est, post triennium, quia caementa sunt mobilia.

4) per temporis spatium] Hoc est, per decen-nium vel vicennium. Finge enim, me alienum quoque solum ab initio bona fide emisse, et nullum alium pos-sessorem usucapere posse. Et hoc ius trahē ad casum gregis, cui immixtus est aries ad alium pertinens.

XXIV. Melius est¹⁾ ei, qui potest, interdicto L. 24. possessionem nancisci: nam qui postea rem ab eo D. eod. vindicat, probationibus oneratur.

1) melius est] Id est, commodius est ei, qui potest, interdicto possessionem nancisci, et probationi-bus non onerari: tunc enim efficit, ut adversarius eius onera probationum subeat.

L. 25. κε'.^{t)} Εάν τις χωρὶς αἰτίας ἔαντὸν τῇ δίκῃ προσ-
D. VI. 1. αγάγῃ μὴ γεμόμενος, μηδὲ δόλῳ πανσάμενος, ἀγνοοῦν-
τος τοῦ ἀπαιτοῦντος, οὐκ ἐλευθεροῦται. ἔξεστι δὲ
αὐτῷ πρὸ τῆς προκατάρξεως εἰπεῖν, ὡς οὐ νέμεται,
καὶ ἄζητως ἀναχωρῆσαι.

L. 26. κε'. Εἰ δὲ γινώσκει ὁ ἀπαιτῶν, αὐτὸς ἔαντὸν
D. eod. ἀπατᾷ, καὶ ἐλευθεροῦται ὁ ἐναγόμενος.

L. 27. pr. κε'. Εἰ δὲ βιολομένον μον ἑτέρῳ κινήσαι, προσ-
D. eod. αγάγῃ τις ἔαντὸν λέγων νέμεσθαι, καὶ τοῦτο ἐν δια-
μαρτυρίᾳ ἐγγράφω δεῖξω, καταδικάζεται παντὶ ῥόπῳ.

§. 1. Ὁφελεῖ τις νέμεσθαι καὶ ἐν τῇ προκατάρξει, καὶ
ἐν τῷ κινῷ τῆς ψήφου· εἰ γάρ τις ἐν τῇ προκατάρξει
νεμηθεῖς, ἐκπίσῃ ἀδόλως ἐν τῷ κινῷ τῆς ψήφου,
ἐλευθεροῦται. εἰ δὲ νέμεται κατὰ τὸν κινόν τῆς ψή-
φου, καὶ ἐν τῇ προκατάρξει οὐκ ἐνέμετο, καταδικάζε-
ται καὶ περὶ κινόν, ἀφ' οὗ ἥρξατο νέμεσθαι.

§. 2. Ἐὰν τὸν ἐκδικούμενον δοῦλον ὁ νομεὺς χείρονα
ποιήσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα χωρὶς ἀμελεῖας αὐτοῦ ἑτερος
αὐτὸν ἀνέλῃ, ή ἐξ ἀλλῆς αἰτίας τελεντήσῃ, ὅσον μὲν
διὰ τῆς ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγῆς, οὐ καταδικάζεται.
ὑπόκειται δὲ ὁμολογῶν μέν, εἰς τὸ ἀπλοῦν, ἀρνού-
μενος δὲ^{w)}) καὶ ἐλεγχόμενος, εἰς τὸ διπλοῦν.

§. 3. Καὶ ὁ πρὸ τῆς προκατάρξεως δόλῳ πανσάμενος
νέμεσθαι ἐνέχεται. ὡςπερ γάρ εἰς τὴν περὶ ἀπαιτή-
σεως κληρονομίας ἀγωγῆν, καὶ αὐτὴν οὖσαν πράγμα-
τος ἀπαιτηταν, ὁ ἀμνημονέντος δόλος κατάγεται, οὕτω
καὶ εἰς τὴν ἀγωγῆν τὴν κινομένην ἐπὶ τῶν καθ^{z)} ἔκα-
στα κινήτων, ἀκινήτων, καὶ αὐτοκινήτων.

§. 4. Ἐὰν πατὴρ ἡ δεσπότης διὰ νιοῦ ὑπεξοντον ἡ
δούλοις νέμηται, καὶ ἀπολιμπάνηται χωρὶς ἀμελεῖας
τοῦ πατρὸς ἡ τοῦ δεσπότου, ἡ λαμβάνει κινόν, ἡ
ἀσφαλίζεται περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως.

§. 5. Καταλογίζεται τῷ νομεῖ^{y)} τὰ παρ' αὐτοῦ δαπα-
νηθέντα πρὸ τῆς προκατάρξεως^{w)}). καὶ ἐὰν ἐναγχθεῖς
τοῦ θεραπεῦσαι τὴν ζημιαν, δέδοκε χρήματα, η ἐν
ἀγνοίᾳ ὄφελομησεν ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ ἀπαιτοῦντος τὸ
πράγμα· εἰ μὴ ἀνέχεται αὐτὸν περιελεῖν τὸ οἰκοδομη-
θέν· ὡςπερ γίνεται ἐπὶ τοῦ δωρηθέντος ἐδάφους τῇ
γυναικὶ, κινομένης τῆς περὶ προικὸς ἀγωγῆς. οὐ ταῦ-
τον ἔστιν, ἔνθα τὸν δοῦλον μον νεμηθεῖς, ἐπαίδευσις
αὐτὸν.

ἐάν πατὴρ — νέμηται] "Ητοι ὅπερ ὅγόφασεν ὁ νιός
η ὁ δούλος ἀλλότριον πράγμα, οὗτον κατὰ νόμους καὶ η
νομὴ προσεποιήθη τῷ πατρὶ η τῷ δεσπότῃ. [Sch. t. II. 221.]

οὐ ταῦτον ἔστιν] Οὐδὲ γάρ οἶον τέ ἔστιν ἀφαιρεῖσθαι
τοῦ οἰκέτων τὴν τέχνην, οὐ ἀφαιρεῖται τοῦ ἐδάφους τὸ οἰκημα. [Sch. u. II. 221.]

L. 28. κη'. Τυχὸν ζωγράφον, η καλλιγράφον· ταῦτα γὰρ
D. eod. οὐ διατιμῶνται.

L. 29. κθ'. Εἰ μὴ πράσμασι ἦν, καὶ διὰ τὴν τέχνην μέλ-
D. eod. λει πιπόνοκεσθαι πλείονος.

L. 30. λ'. Η τὸν ἀπαιτοῦντα προεμαρτύρωα δοῦται τὰς
D. eod. δαπάνας, οὐ δὲ ἀπορροεποίησατο.

προεμαρτύρωα] Τοντέστων, ἵνα προδιεμαρτύρωστο
οὐ νεμομένος τον ἐνάγοντα δεσπότην, λέγων τυχὸν, οὐ δαπα-

t) Sententia cap. 25, refertur et in Schol. m. ad Basil. XLII. 1. cap. 45. Fabr. T. V. p. 637. his verbis: ἔτι (i. e. L. 25. D. h. t.) γάρ φησιν, διὰ δὲ προσενηροχός ἔαντὸν τῷ πετεῖοι, μήπω δὲ προκατάρξεως γενομένης εἰπὼν. τὸ ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔχει τὸ πράγμα, οὐ δοκεῖ προσενηροχένται τῇ δίκῃ. u) δὲ reposui. Fabr. habet μεν, quod probari nullo modo potest. v: Syn. νόμῳ. w) Haecenius §. 5. cap. 27. est in Syn. p. 158. Sed schol. 23. ad Basil. XIV. 1. cap. 10. edit. nostrae T. II. p. 87. haec habet: καταλογίζει τὸ νομοῦ τὰ παρ' αὐτοῦ καταβληθέντα πρὸ τῆς προκατάρξεως, η οἰκοδομηθέντα, εἰ μὴ ἐνέ-
χεται αὐτὴν ὁ δεσπότης ἀνελεῖν τὸ οἰκοδομηθέν.

XXV. Si quis sine causa se liti obtulerit, cum non possideret, nec dolo desiisset possidere, si actor ignoret, non liberatur. Licet autem ei ante litem contestatam dicere, se non possidere, et impune discedere.

XXVI. Si vero actor sciat, ipse se decipit, et reus absolvitur.

XXVII. Sin autem, cum ab alio petere vellem, aliquis se obtulerit, dicens se possidere, et hoc testatione in scripto habita probavero, omnimodo condemnatur.

Possidere quis debet et litis contestatae et rei iudicatae tempore: nam si quis litis contestatae tempore possedit, et tempore rei iudicatae sine dolo malo possessionem amisit, absolvitur. Quodsi tempore rei iudicatae possidet, litis autem contestatae tempore non possedit, condemnatur et fructum nomine, ex quod possidere coepit.

Si servum petitum possessor deteriore fecerit, et postea sine culpa eius aliis eum occiderit, vel ex alia causa mortuus sit, quantum ad in rem actionem, non condemnatur: Lege vero Aquilia tenetur in simplum, si confiteatur, in duplum vero, si infitetur et convictus sit.

Item is, qui ante litem contestatam dolo desiit possidere, tenetur. Sicut enim in hereditatis petitione, quae et ipsa in rem actione est, dolus silentio praeteritus deducitur, ita et in speciali in rem actione, qua vindicantur res mobiles, immobiles et se moventes.

Si pater vel dominus per filiumfamilias vel ser-
vum possideat¹⁾), et is sine culpa patris vel domini
absit, vel tempus ei datur, vel cavit de restitutione.

Reputantur possessori sumtu ante litem conte-
statam ab eo erogati: et si ut damnum praestaret,
conventus pecuniam dedit, aut per ignorantiam in
area petitoris aedificavit: nisi patiatur petitor, eum
aedificium tollere: ut fit in area uxori donata, si
agatur de dote. Non idem est²⁾), si, cum servum
meum possideres, eum erudiisses.

1) si pater — possideat] Id est, rem alienam, quam filius vel servus emit, cuius secundum leges et possessio patri vel domino quaesita est.

2) non idem est] Non enim avelli servi eruditio potest, ut aedificium ex area tollitur.

XXVIII. Forte, quod pictorem aut librarium do-
cueris: haec enim non aestimantur.

XXIX. Nisi si venalis sit, et propter artificium
pluris vendi possit.

XXX. Aut si actori denunciaveris¹⁾, ut impen-
sas solveret, et is dissimulaverit.

1) denunciaveris] Hoc est, cum possessor ante denunciavit domino agenti, fortasse dicens: Facturus